

De rentabiliteitsindex en het productiegetal

Caroline van Brakel, PV

Het Praktijkonderzoek Varkenshouderij berekent jaarlijks de waarderingsnormen voor de berekening van de rentabiliteitsindex en het productiegetal. De waarderingsnormen voor de rentabiliteitsindex 1996 komen voor alle kengetallen, met uitzondering van het vleespercentage, hoger uit dan voor de rentabiliteitsindex 1995. De waarderingsnormen voor de kengetallen EW-conversie, uitvalspercentage en vleespercentage ten behoeve van de berekening van het productiegetal **1997** zijn lager dan die voor het productiegetal **1996**. De waarderingsnormen voor de groei per dier per dag en de EW-conversie zijn ten opzichte van vorig jaar niet veranderd.

In elk administratieprogramma voor de vleesvarkenshouderij ligt de nadruk op de technische resultaten. Door jaar op jaar te streven naar een verbetering van de technische resultaten, probeert een varkenshouder ook het saldo per vleesvarken te verbeteren. De rentabiliteitsindex geeft aan wat het rendement is geweest op het saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken van de verbetering en/of verslechtering van een combinatie van technische kengetallen. Deze technische kengetallen zijn: groei per dier per dag, voerkosten per kg groei, uitvalspercentage en vleespercentage. Jaarlijks worden de waarderingsnormen voor deze vier kengetallen berekend. De berekeningen worden uitgevoerd aan de hand van de gemiddelde jaarresultaten van het reeds afgesloten boekjaar van de bedrijven die deelnemen aan TEA-2000, TEAV-pc en VLEVIS.

Het productiegetal geeft een schatting van de toename of afname van het saldo per afgeleverd varken in een bepaalde periode van het lopende boekjaar. Dit is het gevolg van een verandering in de technische resultaten: groei per dier per dag, EW-conversie, uitvalspercentage en vleespercentage. De benodigde waarderingsnormen voor deze vier kengetallen worden berekend met behulp van dezelfde TEA-2000-jaarresultaten en met behulp van de begrotingsuitgangspunten in KWIN-Vee.

De rentabiliteitsindex

De waarderingsnorm voor 1 gram groei meer of minder per dier per dag is berekend volgens de formule: saldo (in gld per gemiddeld aanwezig vlees-

varken, exclusief rentekosten) / gemiddelde groei/dier/dag (in gr/dag). Deze waardetingsnorm bedraagt voor 1996 $(f161,- + f11,-) / 737 = f 0,23$ per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

De waarde van $f 0,01$ hogere of lagere voerkosten per kg groei in 1996 is $(365 \times \text{gemiddelde groei} \times 0,01) / 1.000 = f 2,69$ per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

Voor de waarderingsnorm van het uitvalspercentage wordt de waarde van een uitgevallen varken berekend als de biggenprijs plus de helft van de toegerekende kosten (=voerkosten + overige kosten). Deze waarderingsnorm is in 1996 $f 176,47$. Volgens de formule: $(365 \times \text{gemiddelde groei/dier/dag}) / (1.000 \times \text{gemiddeld groeitraject}) \times 0,01 \times \text{waarde van een uitgevallen varken}$ is de waarde van 1% uitval te berekenen. In 1996 bedraagt deze $(365 \times 737) / (1.000 \times (114 - 25)) \times 0,01 \times f 176,47 = f 5,33$ per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

De waarde van een 1% hoger of lager vleespercentage wordt berekend door de normale verdeling van alle in 1996 geleverde varkens een procent te verhogen en deze te relateren aan het betreffende onderdeel van het uitbetalingsadvies van het PW van januari 1995. De waarde van 1% mager vlees bedraagt in 1996 4,56 cent. Als waarderingsnorm voor het vleespercentage als onderdeel van de rentabiliteitsindex 1996 betekent dit per gemiddeld aanwezig vleesvarken 2,99 afgeleverde vleesvarkens per varken per jaar (bij een levend eindgewicht van 114 kg) $\times$ het gemiddelde geslacht gewicht van 88 kg $\times$ 4,56 cent is $f 11,99$.

Het productiegetal

De waarde van 1 gram groei als onderdeel van de waarderingsnormen voor het productiegetal wordt berekend volgens de formule: saldo (exclusief rentekosten)/gemiddelde groei. Het saldo (exclusief rentekosten) bedraagt volgens KWIN-Vee 1996/1997 f 141,- gedeeld door 3,02 afgeleverd vleesvarken per varken per jaar (bij een levend eindgewicht van 113 kg) is f 46,69 per afgeleverd vleesvarken. Volgens de TEA-2000-bedrijfsresultaten bedraagt de gemiddelde groei per dier per dag 737 gram. De waarde van 1 gram groei wordt voor de perioden in 1997 ingeschat op f 0,06 per afgeleverd vleesvarken.

De waarderingsnorm voor een verbetering of verslechtering van de EW-conversie met 0,01 EW is $88 \text{ kg } (113 - 25) \times 0,01 \text{ EW/kg groei} = 0,88 \text{ EW}$ per afgeleverd vleesvarken. De voerprijs bedraagt volgens KWIN-Vee 1996-1997 f 42,- per 100 kg. Volgens de TEA-2000-gegevens van 1996 is de bij-

behorende gemiddelde EW-waarde 1,07, hetgeen resulteert in een voerprijs van f 39,18 per 100 EW. Dit betekent per afgeleverd vleesvarken 0,88 EW x f 39,18/100 EW = f 0,34.

De waarde van 1% uitval wordt volgens de berekeningsnorm voor het productiegetal als volgt berekend: $2,4\% \text{ uitval per opgelegde big} = 2,4/(100 - 2,4) \times 100\% = 2,459\% \text{ uitval per afgeleverd vleesvarken}$. 1,4% uitval per opgelegde big is $1,4/(100 - 1,4) \times 100\% = 1,420\% \text{ uitval per afgeleverd vleesvarken}$. De waarde van 1% uitval per afgeleverd varken = $(2,459\% - 1,420\%) \times f 143,-$ (waarde uitgevallen dier volgens KWIN-Vee 1996-1997) = f 1,49 per procent uitval.

De waarde van 1% meer of minder mager vlees bedraagt volgens het productiegetal 1997 2,70 cent. Per 1 januari 1997 is er een nieuw uitbetalingsadvies vleesvarkens van het PW van kracht. Omdat de waarderingsnormen van het productiegetal gebruikt zullen worden voor de inschatting van het effect van onder andere een verbetering c.q. verslechtering

Tabel 1: Waarderingsnormen per gemiddeld aanwezig vleesvarken voor de rentabiliteitsindex 1995 en 1996 en de waarderings- en technische normen per afgeleverd vleesvarken voor het productiegetal 1996 en 1997.

waarderingsnormen rentabiliteitsindex	1995	1996	
1 gram groei	0,18	0,23	gld per gr groei
1 cent voerkosten per kg groei	2,66	2,69	gld/ct voerkosten per kg groei
1% uitval	4,60	5,33	gld per % uitval
1% mager vlees	12,44	11,99	gld per % vlees
waarderingsnormen productiegetal	1996	1997	
1 gram groei	0,06	0,06	gld per gr groei
0,01 EW	0,35	0,34	gld per 0,01 EW
1% uitval	1,67	1,49	gld per % uitval
1% mager vlees	4,07	2,38	gld per % vlees
technische normen productiegetal	1996	1997	
groei (gr/dier/dag)	729	737	
EW-conversie (EW/kg groei)	2,98	2,98	
uitvalspercentage (%)	2,6	2,4	
vleespercentage (%)	55,5	55,5	

van het vleespercentage in bepaalde perioden gedurende het lopende boekjaar 1997, is ook het betreffende uitbetalingsadvies van het PW bij de berekeningen gebruikt. Een waarde van 2,70 cent per procent mager vlees vermenigvuldigd met het geslacht gewicht van 88 kg geeft een waarde van f 2,38 per procent vlees per afgeleverd vleesvarken. Het effect van de recent uitgebroken varkenspest in Nederland op de prijzen en technische resultaten is nog onduidelijk (blijft wellicht beperkt) en is niet meegenomen in de berekeningen.

Vergelijking met het voorgaande jaar

In tabel I zijn de berekende waarderingsnormen voor de rentabiliteitsindex 1995 en 1996 én de waarderings- en technische normen voor het productiegetal 1996 en 1997 weergegeven.

Uit tabel I blijkt dat de waarderingsnormen voor de rentabiliteitsindex 1996 voor alle kengetallen hoger zijn berekend dan voor de rentabiliteitsindex 1995, met uitzondering van de waarderingsnorm voor het vleespercentage. Deze trend in waarderingsnorm was vorig jaar ook al waarneembaar, terwijl volgens de waarderingsnormen voor het vleespercentage voor het productiegetal van 1995 en 1996 een gelijk blijven van de waarde van 1% mager vlees was voorspeld (in beide jaren: f 4,07 per afgeleverd vleesvarken). Uit de schattingen voor de waarde van 1% mager vlees voor het productiegetal 1997 blijkt dat de afname van de waarde van 1% mager

vlees zich ook in het lopende boekjaar zal doen gelden. Dit is het gevolg van de rigoureuze verlaging van de toeslagen bij de vleespercentages hoger dan 58%, volgens het uitbetalingsadvies van het PW daterend van 1 januari 1997.

Ook het effect van 1% meer of minder uitval op het saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken is volgens de rentabiliteitsindex in 1996 groter geweest dan in 1995. Dit wordt veroorzaakt door de hogere waarde van een uitgevallen varken, hetgeen juist de waarde van 1% uitval bepaalt. In 1996 waren zowel de biggenprijs, de voerkosten als de overige toegerekende kosten hoger dan in 1995. Hiermee wordt juist de waarde van een uitgevallen varken berekend.

Uit de stijging van de waarde van 1 gram groei van 0,18 naar 0,23 gulden volgens de rentabiliteitsindex van respectievelijk 1995 en 1996 blijkt dat de hoge kosten gepaard zijn gegaan met nog hogere opbrengsten. Het saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken was in 1996 dan ook beduidend hoger dan in 1995. In tijden van goede opbrengstprijzen proberen varkenshouders veel kilo's af te leveren. Dit resulteert veelal in een stijging van de groei per dier per dag, zoals dit ook in de TEA-2000-resultaten is te zien: de groei per dier per dag bedraagt in 1995 729 en in 1996 737 gr/dier/dag.

Volgens de waarderingsnormen voor de productiegetalen voor 1 gram groei van 1995 en 1996 was een gelijk blijven van de waarde van 1 gram groei berekend. ■

